

Död ved

Hur gör jag?

- Mest värdefullt är det om döda träd får stå kvar. Om trädet bedöms vara farligt kan du göra det säkrare genom att kapa av grenarna och lämna stammen stående, en så kallad högstubbe. Spara döda grenar i ett levande träd om de inte utgör en säkerhetsrisk.
- Träd och grova grenar som fallit eller som måste avverkas gör mest nytta om de får ligga precis som de ligger, så hela som möjligt. Om det inte går kan du kapa upp stammarna och grenarna och dra ihop dem i en hög på samma plats.
- Ibland är det inte möjligt att ha kvar död ved på den plats där den fallit. Då kan du samla ihop all död ved i en hög och lägga den på ett mer passande ställe. Detta kallas biodepå eller faunadepå. Du kan lägga biodepån på en undanskymd plats där den inte är i vägen. Eller så lägger du den på en väl synlig plats och sätter upp en skylt som förklarar vad det är. Detta brukar ge mycket positivt gensvar från besökare på platsen och är ett bra sätt att sprida information om vikten av död ved för många olika arter. Fördelen med en biodepå är att du kan fylla på med träd och grenar allt eftersom. Då förser du de växter, svampar och djur som lever där med nytt material hela tiden, samtidigt som du slipper köra veden till komposten på återvinningen.

Vilka arter hittar jag här?

Det finns flera hundra olika svampar som bryter ner döda träd och grenar. Och det finns två olika sorters nedbruten ved: vitröta, där ett vitt trådigt material blir kvar och brunröta, som är brunt och fyrkantigt. Bara en liten del av svamparna bildar fruktkroppar som sticker ut utanför stammen.

Ungefär en fjärdedel av Sveriges cirka 4 500 skalbaggsarter är beroende av multnande och nedbruten ved. Larverna lever i veden eller under barken. Olika arter föredrar olika sorters ved, en del behöver nyligen döda stockar eller grenar, andra vill ha den nedbruten. En del lever endast i veden på en speciell trädart medan andra är mer noga med hur varmt eller fuktigt det är på platsen. Några lever av svamparnas mycel eller fruktkroppar. Ett exempel på detta är den fyrbandade blombockens larver som lever i vitrötad ved av till exempel björk. Det tar fyra år av mumsande på veden innan de kan utvecklas till en vacker skalbagge. Alla insektslarver i veden lockar till sig djur som äter dem.

Flera sällsynta arter av mossor och lavar är specialiserade på att växa på död ved. Även mossor, svampar och lavar har olika behov av trädslag, nedbrytningsfas och hur solig och torr veden är.

Skapa inte en faunafälla

Många småkryp lägger sina ägg i ved som nyligen har dött. Vid en avverkning kan det fällda virket bli en lockande barnkammare. Men det finns en risk att veden blir en dödlig fälla för ägg och larver om virket sedan eldas. Avverka därför innan insekterna börjar flyga. Starta avverkningen tidigast 1 augusti och elda upp eller frakta bort virket före 30 april, då minskar sannolikheten att sällsynta småkryp lägger ägg i veden.

Vitrötad ved är trådigt och vitt.

Brunrötad ved faller isär i små bruna fyrkanter.

Det funkar fint att skapa en faunadepå inne i tätorter. Sätt gärna upp en skylt med information om varför det ligger stockar och grenar på platsen.

Länsstyrelsen Västmanland, november 2021 Foto: Karin Sandberg och Ulrika Mogren